

# Yhteisöllisyys kerrostaloasumisessa

LAB-ammattikorkeakoulu

Insinööri (AMK)

2023

Nella Hyttinen

## Tiivistelmä

Tekijä(t) Nella Hyttinen	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 37	Valmistumisaika 2023
Opinnäytetyö <b>Yhteisöllisyys kerrostaloasumisessa</b>		
Tutkinto ja koulutusala Insinööri (AMK)		
Toimeksiantajaorganisaatio Kojamo Oyj		
Tiivistelmä <p>Tässä opinnäytetyössä tutkin yhteisöllisyyttä kerrostaloasumisessa: mitä yhteisöllisyys on ja miten se näyttäytyy asumisessa. Tulevaisuudessa itse kodin merkitys pienenee ja asuinympäristön kasvaa, siksi tässä opinnäytetyössä on mietitty keinoja, jolla yhteisöllisyyttä voi parantaa. Tutkin yhteisöllisyyttä yleisellä tasolla ja myös yhden taloyhtiön näkökulmasta. Työssä on käyty läpi käsiteltävän taloyhtiön kehityskohdat ja esitetty niille ratkaisut. Käsiteltävän taloyhtiön yhdeksi isommaksi kehityskohteeksi nousi jätehuolto. Sen takia jätehuolto on nostettu yhdeksi isoksi kokonaisuudeksi yhteisöllisyyden rinnalle. Tulevaisuudessa asumiseen tulee uudenlaisia muutoksia kaupungistumisen sekä energiatehokkaan rakentamisen vuoksi, joten ratkaisut ovat mietitty niin, että ne ovat mahdollisimman helposti sekä edullisesti toteutettavissa. Toimeksiantajana tässä opinnäytetyössä toimi Kojamo Oyj.</p> <p>Työssä on tutkittu, mitä yhteisöllisyys tarkoittaa sekä miten kerrostalojen jätehuolto toimii ja, mitä lakeja ja ohjeistuksia siihen liittyy. Ohjeistuksien ja lakien perusteilla on selvitetty, miten ne toteutuvat käsiteltävässä taloyhtiössä ja miten puutteet ovat ratkaistu.</p> <p>Yhteisöllisyys lähtee liikkeelle yhteisöstä, jossa on luottamusta, yhteenkuuluvuutta sekä yhdessä toimimista. Yhteisöllisyyden ylläpitämiseen tarvitaan taloyhtiöstä oma tila sekä henkilö tai pieni porukka, joka ottaa vastuun yhteisen tekemisen järjestämisestä ja ylläpitämisestä. Jätehuollon toimimiseen tarvitaan sääntöjen sekä taloyhtiössä syntyvän jätteen mukainen jätehuolto ja asukkaiden ohjeistaminen.</p>		
Asiasanat Yhteisöllisyys, kierrätys, jätehuolto		

## Abstract

Author(s) Nella Hyttinen	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2023
	Number of Pages 37	
Thesis <b>Communitly in apartment living</b>		
Degree, Field of Study e.g. Engineer (UAS)		
Organisation of the client Kojamo Oyj		
<p>Abstract</p> <p>In this thesis, I investigate the communitaty in apartment living: whst is communitaty and how it appears in a apartment living. In the future the meaning of home itself less-ens and the meaning of habitat increases therefor in this thesis I have thought out ways in which communitaty cam be improved. I investigate communitaty in a common level and also from a point of view of a one specific condominium. In the thesis I have gone through the development targets of the condominium and the solutions have been introduced. One of the biggest development target was the waste management. Therefore waste managment has been raised as one big totality next to communitaty. In the future there will be big changes in livin due to urbanization and energy effecient building so the changes have been planned out in a way that they are achievable and simple. Principal in this thesis was Kojamo Oyj.</p> <p>I investigate what is communitaty and how apartment building waste management works and what laws and instructions are related to it. On the basis of the instructions and laws, it has been clarified how they are implemented in the condominium and the deficiencies have been resolved.</p> <p>Sense of communitaty starts from a community where there is trust, feeling of togeth-erness and something to do together. In order to maintain communitaty, a housing as-sociation needs its own space and a person or a small group that take responsibility for doing things together. For efficient waste management requires waste manage-ment in accordance with the rules and the waste generated in the housing association and instructing the residents.</p>		
Keywords Community, recycling, waste disposal		

## Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Yhteisöllisyys .....	2
2.1	Yhteisöllisyys käsitteenä .....	2
2.2	Yhteisöllisyys kerrostaloasumisessa .....	2
2.3	Yksityisyyden ja yhteisöllisyyden rajaaminen .....	3
2.4	Yksinasumisen ja yksinäisyyden kasvaminen.....	4
2.5	Asukkaiden kokemuksia yhteisöllisyydestä .....	6
3	Jätehuolto .....	7
3.1	Jätehuollon taustaa .....	7
3.2	Jätehuollon lainsäädäntöä.....	8
3.3	Jätteen haitat ja hyödyt .....	11
3.4	Jätehuolto kerrostaloissa.....	12
3.4.1	Jätetila.....	12
3.4.2	Asuinhuoneistossa tapahtuva jätteenkeräys.....	13
3.5	Asukkaiden kokemuksia jätehuollosta .....	14
4	Taloyhtiön haasteet.....	15
4.1	Yhteisöllisyys.....	15
4.2	Kierrätys.....	15
4.3	Jätekatos.....	16
5	Ratkaisut.....	17
5.1	Yhteisöllisyys.....	17
5.2	Kierrätys.....	18
5.3	Jätekatos.....	19
6	Tulevaisuuden haasteet .....	21
6.1	Kaupungistuminen .....	21
6.2	Maahanmuutto .....	21
6.3	Kierrätyksen haasteita.....	22
7	Yhteenveto .....	24
	Lähteet .....	25

## 1 Johdanto

Opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella yhteisöllisyyttä kerrostaloasumisessa. Työssä tutkittiin ensin yhteisöllisyyttä yleisellä tasolla ja lopuksi yhden taloyhtiön näkökulmasta. Työssä etsitään keinoja, millä voidaan parantaa taloyhtiön yhteisöllisyyttä. Yhdeksi isoksi kehityskohteeksi nousi taloyhtiön jätehuolto, joten se nostettiin toiseksi isoksi kokonaisuudeksi yhteisöllisyyden rinnalle. Yhteisöllisyydestä kuin jätehuollosta sekä siisteydestä huolehtimisella voidaan vuoroin parantaa toisiaan.

Toimeksiantajana tässä opinnäytetyössä toimii Kojamo Oy, joka on kiinteistösijoittaja. Kojamo tarjoaa vuokra-asumista Lumo-brändinimellä ympäri Suomea. Kojamon yhdet omat tavoitteet vuodelle 2023 olivat yhteisöllisyyden parantaminen ja kierrätysasteen nostaminen. Kyseinen taloyhtiö tukee myös molempia toimeksiantajan tavoitteita.

Opinnäytetyössä käytettiin yhteisöllisyyden, että kierrätyksen tutkimisessa apuna vuoden 2022 lopussa järjestettyjä asukasfoorumipilotteja. Yhteisöllisyydelle ja kierrätykselle järjestettiin omat keskustelufoorumit. Molemmat foorumit järjestettiin 100 asukkaalle ympäri Suomea. Kaikki asukkaat asuivat saman vuokrayhtiön asunnoissa, mutta eri taloyhtiöissä. Molemmat keskustelufoorumit kestivät kolme kuukautta. Kolmen kuukauden aikana vuokrayhtiön edustajat saivat keskustella asukkaiden kanssa vapaasti aiheesta sekä myös valikoitujen kysymysten avustuksella. Nämä keskustelufoorumipilotit on järjestetty ennen tämän opinnäytetyön kirjoittamista ja sain hyödyntää siinä saatuja tuloksia. Myös kohteen omalta isännöitsijältä on saatu tietoa kyseisestä taloyhtiöstä.

Käsiteltävä taloyhtiö on kerrostalorakennus Lahdessa, joka on valmistunut vuonna 1973. Taloyhtiöön on tehty myöhemmin peruskorjaus. Taloyhtiössä on yhteensä 90 asuntoa ja asunnot on jaettu kahteen erilliseen taloon sekä kuuteen rappukäytävään. Kaikki asunnot ovat saman yhtiön vuokra-asuntoja. Asuntojen koot vaihtelevat kaksioista kolmioihin.

## 2 Yhteisöllisyys

### 2.1 Yhteisöllisyys käsitteenä

Yhteisöllisyys on perusta yksilön ja yhteiskunnan väliselle sidossuhteelle. Aikojen alussa yhteisöllisyys oli yksilön ja yhteisön elinehto. Se satoi ihmisiä toisiinsa, jolloin yhteiskunnat pysyivät koossa. (Sitra.)

Erilaisissa yhteisöissä yhteisöllisyys nähdään eri tavalla. Se voi olla kaikkea pienistä yhteisistä toimista, tiiviiseen yhteiseen toimintaan yhteisten tavoitteiden eteen. Yhteisön jäsenet määrittävät sen, että miten yhteisöllinen ryhmä on. (Kittilä 2021.)

Karjulan ym. (2020) mukaan yhteisöllisyydellä tarkoitetaan ihmisten välistä yhteystyötä ja erilaisia yhteistyön muotoja. Hänen mukaansa yhteisöllisyys muodostuu seuraavista asioista: yhdessä tekemisestä, merkittävistä suhteista, yhteenkuuluvuudesta sekä luottamuksesta. Myös yhdessä toimiminen ja luottamuksellisten ihmissuhteiden luominen luovat yhteishenkeä ja tällä tavoin tuovat turvallisuuden tunnetta. Nämä kaikki tekijät yhdessä vaikuttavat ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Yhteisöllisyyden terveyshyödyt tulevat parhaiten esiin yksilön vaikeina aikoina ja auttavat ihmisiä selviytymään niistä paremmin.

Eläkeliitto lisää, että yhteisöllisyys on sitä, kun tuntee kuuluvansa yhteisöön. Yhteisö on ihmisryhmä, joka on muodostunut esimerkiksi erilaisten elämään tai aatteeseen liittyvistä syistä. Yhteisössä on tärkeä tulla kuulluksi sekä nähdyksi.

### 2.2 Yhteisöllisyys kerrostaloasumisessa

Tulevaisuudessa tulevaisuustutkijoiden mukaan muutosvoima lähtee ja kasvaa yhteisöistä ja yhteisöjen toiminnasta. Tulevaisuudessa ihmiskunnan haasteet ja ongelmat vaativat yhteisöllistä voimaa ja tekemistä, että ongelmat ovat ratkaistavissa. (Kittilä 2021.)

Nykyään ihmiset asuvat yhä harvemmin perheenjäsenten kanssa samassa kaupunginosassa ja tämän takia naapurien väliset suhteet voivat olla arjessa keskeisempiä kuin oman perheen väliset suhteet. Kerrostaloasuminen itsestään ei kuitenkaan tarkoita sitä, että ihmiset kokisivat asuinympäristönsä ilmapiirin yhteisöllisenä. Yhteisöllisyyden tunne isomassa ryhmässä vaatii sen, että ihmiset ovat kaikessa toiminnassa mukana vapaaehtoisesti ja yhteiset päätökset tehdään demokraattisesti eli kaikki saavat osallistua päätöksentekoon. Ihmisten täytyy myös tuntea tasa-arvoa, luottamusta ja turvallisuuden tunnetta. Yhdessä tekeminen, vastuun kantaminen ja toisten kunnioitus ovat myös tärkeitä arvoja yhteisöllisyyden kannalta. Yhteisöllisyydestä muodostuu jatkuvaa vain, mikäli ihmiset sitoutuvat

toisiinsa ja toiminnan yhteisiin tavoitteisiin. Yhteistoimintaa ei muodostu, elleivät ihmiset tunnusta toisiaan saman yhteisön jäseniksi, tunnista jotakin yhteistä kiinnostuksen kohdetta ja sitoudu sen toteuttamiseen. (Jolanki ym. 2017, 11 - 12.)

Yhteisöllisyyden ylläpitämistä varten tarvitaan yksi henkilö tai pieni porukka, joka pitää huolta yhteisestä tekemisestä. Se laatii erilaisia ideoita, erilaista toimintaa ja luo turvallisen pohjan yhdessä tekemiselle ja yhdessä olemiselle. (Birck 2021.) Kohtaamisille täytyy varata oma aika ja tila. Ihmisten täytyy voida kokoontua niin, että heidän ei tarvitsisi tuntea olevansa koko ajan hyödyllisiä tai tehokkaita. (Pirhonen 2015, 45.). Paikan täytyy olla myös sellainen, että se antaa ihmisille mahdollisuuden luoda parempaa arkea. (Eläkeliitto). Yhteisöllisyyttä voi edesauttaa esimerkiksi naapuriavun avulla tai vapaaehtoisten, jotka järjestävät myös sellaista toimintaa, johon kaikilla asukkailla on mahdollisuus osallistua, terveysystistä huolimatta. (Jolanki ym. 2017, 13).

### 2.3 Yksityisyyden ja yhteisöllisyyden rajaaminen

Yksilöllinen yhteisöllisyys on asumisessa nouseva trendi. Ihmiset haluavat kodissaan ilmaista yksilöllisyyttä, mutta lähiasuinympäristössään arvostetaan yhteisöllisyyttä. (Pirhonen 20215, 18.)

Yhteisöllisyys on yksi ihmisen perustarpeista. Tämän lisäksi ihmiset tarvitsevat myös yksityisyyttä yhteisöllisyyden vastapainoksi. (Sippola 2021.) Yhteisön päämääränä on lisätä sosiaalista hyvinvointia (Pirhonen 2015, 46). Sosiaaliset kohtaamiset ja ihmisten väliset kanssakäymiset lisäävät ihmisten vireystilaa (Sippola 2021). Yhteisö ei kuitenkaan saa rajoittaa muiden asukkaiden yksityisyyttä tai vaikuttaa asukkaiden omiin henkilökohtaisiin päätöksiin. Myöskin liika yksinoleminen ja yksityiset hetket alkavat laskemaan vireystilaa. Ihminen pyrkii tasapainottamaan yksityisyyden ja yhteisöllisyyden välillä itselleen sopivan tasapainon. On yhtä tärkeää osata antaa mahdollisuus niin vuorovaikutukselle kuin yksityisyydelle. (Sippola 2021; Pirhonen 2015, 46.)

Sippola (2021) jatkaa että, liian korkea vireystila aiheuttaa stressiä ja liian alhainen vireystila voi taas aiheuttaa masentuneisuutta. Asuinympäristössä täytyy olla selkeä raja yksityisyyden ja yhteisöllisyyden välillä. Kerrostaloissa tämä raja menee oman asunnon ja yhteistilojen välillä. Mitä paremmin ihmiset kokevat sen, että heillä on halutessaan oma tila eristytymiselle, sen paremmat mahdollisuudet ovat sosiaalisuuden ja yhteisöllisyyden kehittyä.

Kerrostalon yhteistilat ovat asukkaiden käytössä olevia tiloja. Näitä on esimerkiksi sauna, pesutupa, pyörävarasto ja erilaiset kerhohuoneet. Näillä yhteistiloilla lisätään asukkaiden asumisviihtyvyyttä ja parannetaan asumisen laatua. Ne mahdollistavat sen, että asukkaat kokisivat asuinympäristönsä yhteisöllisempänä sekä monipuolisempana. Yhteistilat tulee

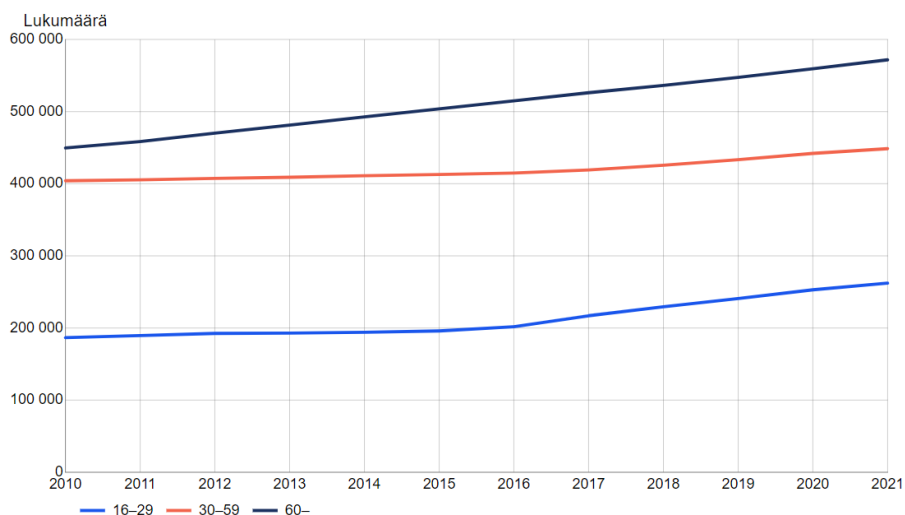
suunnitella niin, että kaikki talon asukkaat pääsevät hyödyntämään niitä, mutta sijoittaa kuitenkin niin, että niissä suoritettavat aktiviteetit eivät aiheuta meluhaittoja asukkaiden asumiseen. (RT 93-10957.)

Yhteistilojen tarve ja minkälaisia yhteistiloja kerrostalo vaatii, riippuu rakennustyypistä, asukkaiden ikärakenteesta sekä alueen muista vapaa-ajan tiloista. Kerrostaloissa vapaa-ajan tilojen huoneistoalan mitoituserusteeksi suositellaan 1...2 % asuinkerrosalasta. Riippumatta siitä, kuinka iso asuntoryhmä kerrostalossa on, vapaa-ajan tilan vähimmäiskoon tulisi olla 20...30 m<sup>2</sup>. (RT 93-10957.)

Kapanen (2019, 5) kertoo, että ihmiset käyttävät taloyhtiön yhteisiä tiloja, jos ne ovat siistejä ja ulkonäöltään kauniita, niiden käyttö on vaivatonta ja tilojen sijainti on sopiva. Yhteiset tilat ovat mitoitettu niin, että niissä on tarpeeksi tilaa asukkaiden tarpeisiin nähden ja käytön tulee olla edullista ja helppoa. On myös tärkeää, että kaikki noudattavat taloyhtiön laatimia sääntöjä.

## 2.4 Yksinasumisen ja yksinäisyyden kasvaminen

Tällä hetkellä yli miljoona Suomalaista asuu yksin ja määrä on kasvamaan päin. (THL 2019). Tilastokeskus (2022) on esittänyt yksin asuvien määrän ikäryhmittäin kehittymisen vuosina 2010-2019 (Kuvio 1).



Kuvio 1. Yksin asuvien määrä vuosina 2010 - 2019 (Tilastokeskus 2022)

Vaikka yksinasuvien määrä on ollut kasvussa ja kasvaa edelleen, ei sen painoarvo ole noussut yhteiskunnallisissa keskusteluissa. Edelleen hyvinvointiyhteiskuntaa kehitetään perheiden ja parisuhteiden näkökulmasta. (STTK 2022.) Edelleen myös yksinasumista ajatellaan ihmisen elämän yhtenä välivaiheena eikä pysyvänä elämäntapana. (THL 2019).

Väestöliitto listasi yksin asumisen ongelmiksi seuraavia: eläminen ja asuminen on yksinasuvalle kallista sekä elämisestä puuttuu riittävä sosiaalinen ja henkinen tuki, pelko yksinäisyydestä sekä tunne epätasa-arvosta.

Ihmiset tuntevat myös enemmän yksinäisyyttä. Yksinäisyys voidaan jakaa sosiaaliseksi ja emotionaaliseksi. Sosiaalisessa yksinäisyydessä ihmisellä ei ole riittävästi sosiaalisia verkostoja ja emotionaalisessa yksinäisyydessä ihminen ei saa tarpeeksi merkityksellisyyttä tai läheisyyttä olemassa olevistaan ihmissuhteista. (Mielenterveystalo.)

Koronapandemian aiheuttamat koronarajoitukset lisäsivät yksinäisydentunnetta. Ennen koronaa joka viides suomalainen tunsi yksinäisyyttä. Nyt luku on kasvanut ja jopa joka kolmas suomalainen tuntee yksinäisyyttä. (Punainen Risti 2023.)

Aivoliitto (2021) kertoi yksinäisyyden aiheuttavan erilaisia fysiologisia muutoksia. Tällaisia muutoksia on mm. Kohonnut verenpaine ja suurempi stressihormonin erityys. Yksinäisillä ihmisillä voi olla myös masennuksen oireita. Nämä vaikuttavat siihen, miten ihminen kokee ympäristönsä. Elinpiiri voi muuttua turvattomaksi sekä uhkaavaksi. Ihminen poistuu silloin myös vähemmän kotoa sekä pitää huonommin huolto itsestään.

## 2.5 Asukkaiden kokemuksia yhteisöllisyydestä

Yhteisöllisyyttä käsiteltävässä keskustelufoorumissa asukkaat keskustelivat ja pohtivat yhdessä yhteisöllisyyttä seuraavien kysymysten avulla: mitä hyötyä yhteisöllisyydestä on, mikä on vuokranantajan ja kohteen isännöitsijän vaikutus ja rooli taloyhtiön yhteisöllisyydessä, miten talon asukkaat kehittäisivät yhteisöllisyyttä ja mitä yhteisöllisyys ylipäänsä pitää sisällään.

Asukkaat kokivat yhteisöllisyyden tärkeäksi, koska se vähentäisi talon sisäisiä konflikti- ja riitatilanteita, parantaisi asumisviihtyvyyttä ja sitä kautta asukkaat viihtyisivät asunnoissa pidempään. Taloyhtiö rauhoittuu, kun sen vaihtuvuus pienenee ja yhteisöllisyyden muodostamisesta tulee helpompaa. Myös avun pyytäminen sekä avun antaminen helpottuisi, joka toisi turvallisuuden tunnetta.

Etenkin isännöitsijän rooli koettiin tärkeäksi asukkaiden keskuudessa. Isännöitsijältä toivotaan läsnäoloa, aktiivisuutta sekä ohjeistusta talotoimikunnan toimintaa varten. Myös talon sisäisissä riitatilanteissa isännöitsijä on tärkeässä roolissa tilanteen rauhoittamista varten. Vuokranantajan tukea tarvittiin mahdollistamaan erilaiset talotoimikunnan tapahtumat.

Asukkaat kokivat, että yhteisöllisyyden luomiseksi taloyhtiössä tulisi toimia oma talotoimikunta, joka järjestäisi talossa yhteistä toimintaa ja ottaisi vastuuta asioiden hoidosta ja eteenpäin viemisestä. Toivottuja tapahtumia olisi esimerkiksi erilaiset juhlapyhien ruokailut, talkoot ja yhteiset illan vietot.

Asukkaat kokivat, että talotoimikunnasta ja yhteisistä tapahtumista tulisi mainostaa riittävän hyvin. Näin mahdollisimman moni asukkaista olisi tietoinen talon sisäisistä tapahtumista. Yhteisistä tapahtumista tulisi myös mainostaa suomen kielen lisäksi ainakin englannin kielellä, jotta myös muun maan kielisillä asukkailla olisi mahdollisuus osallistua yhteiseen toimintaa. Myös muiden maiden eri kulttuurit tulisi huomioida yhteisiä tapahtumia suunniteltaessa.

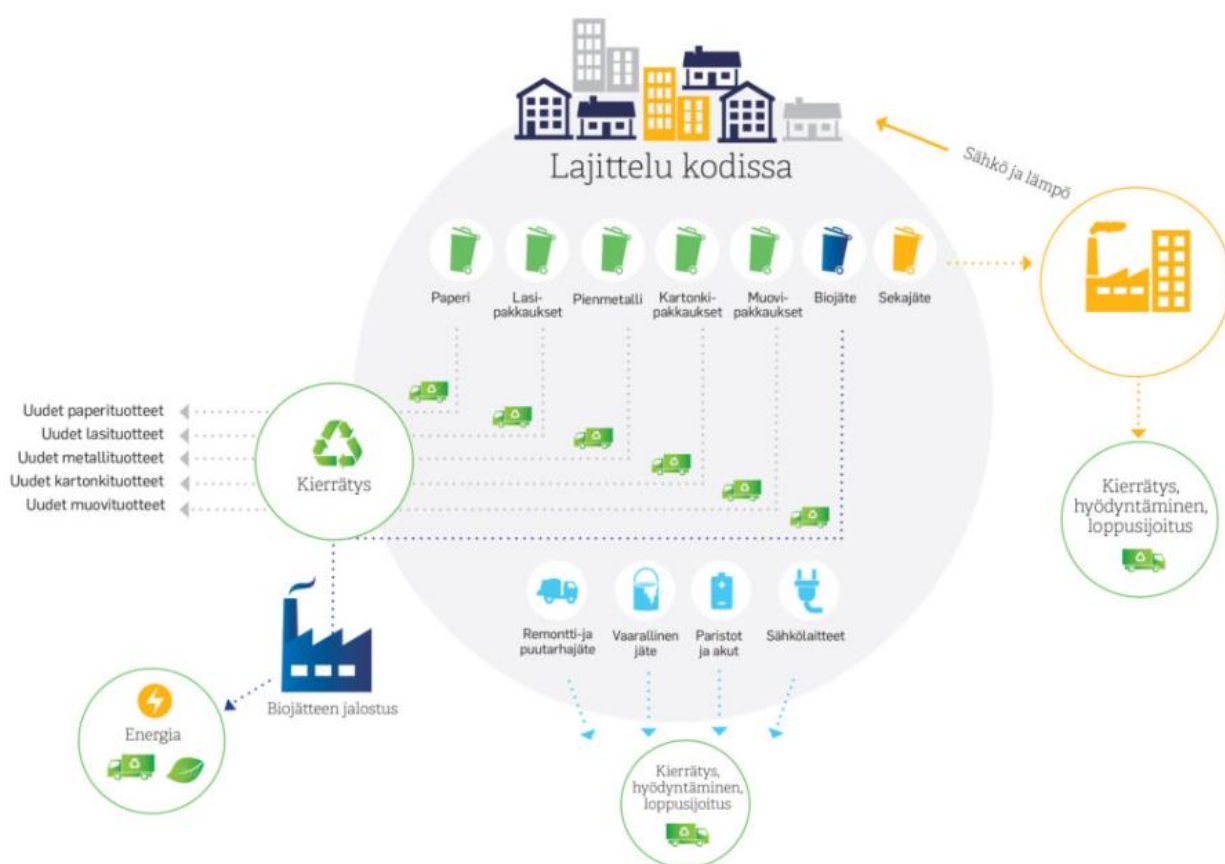
Yhteisöllisyys tarkoittaa eri ihmisille eri asioita. Toiselle riittää pelkkä naapurin tervehdys rappukäytävässä ja toinen vaatii yhteisöllisyyden tuntemiseen läheisen ihmissuhteen tai tiivistä yhteistä tekemistä.

### 3 Jätehuolto

#### 3.1 Jätehuollon taustaa

Jätehuolto on palvelu, joka vaikuttaa ihmisten terveyteen ja elinympäristöön. Jätehuolto on myös keskeinen osa kiertotaloutta sekä yhdyskunnan infrastruktuuria. Jätelainsäädännössä on määritetty jätehuollon tavoitteet ja jätehuollon toimijoita koskevat vastuut sekä velvoitteet. (Kivo.)

Jätehuolto kattaa seuraavat: jätteen keräys, kuljetus, hyödyntäminen ja loppukäsittely. Näiden lisäksi jätehuollon velvollisuus on tarkkailla ja seurata edellä mainittuja toimintoja ja hoitaa loppukäsittelypaikkoja. (Kiertotalous-Suomi.). Kuvassa 1 on esitetty jätehuollon toiminta



Kuva 1. Jätehuollon toiminta (Kivo)

Jätehuollon muodostuminen on saanut ensimmäisiä alkusysäyksiä 1900-luvun alussa, kun teollistuminen ja kaupungistuminen alkoi. Ne yhdessä alkoivat kasvattamaan asumistiheyttä. Tiivis asuminen aiheutti ongelmia ihmisten terveydessä ja tarve jätehuollosta syntyi. Vuonna 1927 säädettiin terveydenhuoltolaki, jonka avulla voitiin siirtää jätehuolto kunnan vastuulle. (Kivo.)

Toisen maailmansodan jälkeen väestö kasvoi ja sen myötä kulutus lisääntyi. Kulutuksen määrä loi tarpeen kaatopaikoille sekä materiaalin kierrättämiselle. Ensimmäinen jätehuoltolaki astui voimaan vasta 1978 (Kivo.)

80-luvulla alkoi jätehuollon ylikunnallinen yhteistyö ja 90-luvulla oli kuntien jätelaitosten perustamisen suurin kausi (Halme). Edelleen kunnilla on velvollisuus järjestää asumisessa syntyvälle jätteelle sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvälle yhdyskuntajätteelle jätehuoltoa sekä oikeanlaista jätehuoltoneuvontaa. (Ympäristö 2023). Yhdyskuntajätehuolto on välttämätön palvelu ja sen on toimittava myös siellä, missä sen tuottaminen on haasteellista. (Kiertokapula).

### 3.2 Jätehuollon lainsäädäntöä

Jätelain mukaan jätehuollossa on noudatettava jätehierarkiaa eli etusijajärjestystä. Siinä ensisijaisesti vältetään jätteen syntymistä. Jos jätettä syntyy, se pyritään ottamaan uudelleen käyttöön tai toissijaisesti kierrättämään. Mikäli jätettä ei pysty kierrättämään, on se hyödynnettävä jotenkin muute, esimerkiksi energiana. Jätteen voi sijoittaa kaatopaikalle ainoastaan silloin, jos sen hyödyntäminen ei ole joko taloudellisesti tai teknisesti mahdollista. (RT 69-11190.). Kuvassa 2 on esitetty jätehierarkia.



Kuva 2. Jätehuollon jätehierarkia (Etappi)

*Jätelain (15.7.2021/714, 1 §) mukaan tarkoituksena on edistää kiertotaloutta ja luonnonvarojen käytön kestävyyttä, vähentää jätteen määrää ja haitallisuutta, ehkäistä jätteitä ja jätehuollosta aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle, ympäristölle, varmistaa toimiva jätehuolto sekä ehkäistä roskaantumista.*

*Jätelain (5 §) mukaan jätteellä tarkoitetaan ainetta tai esinettä, jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä taikka on velvollinen poistamaan käytöstä.*

Lähtökohta on, että materiaali on joko jätettä tai ei-jätettä ja jätelainsäädäntö voidaan soveltaa ainoastaan jätteisiin, ei tuotteisiin. Mikäli tuote ei ole jätettä, siihen sovelletaan kemikaali- ja tuotesääntelyä riippuen materiaalin ominaisuuksista sekä käyttötarkoituksesta. (Kiertotalous-Suomi.)

Jätelainsäädännössä säädetään kaikista paitsi muutamista eritysjätteistä. Ydinjäte on esimerkiksi tällainen eritysjäte, johon jätelainsäädäntö ei päde. Suomen jätelainsäädäntö seuraa Euroopan unionin jätelainsäädännön kehitystä. Suomen lainsäädäntö on paikoin laajalaisempi sekä tiukempi. (Ympäristöministeriö.)

Suomessa on myös laadittu valtakunnallinen jätesuunnitelma, joka on strateginen suunnitelma Suomen jätehuollon ja jätteen synnyn ehkäisylle. Tämä suunnitelma perustuu jätedirektiiviin ja se tarkistetaan aina kuuden vuoden välein. Nyt valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2027 on hyväksytty. Tähän jätesuunnitelmaan sisältyy sekä jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämisen suunnitelma että jätehuollon suunnitelma. Jätesuunnitelma koskee Ahvenanmaata luukun ottamatta koko Suomea. (Ympäristöministeriö 2022.)

*Valtakunnallisen jätesuunnitelman visio vuoteen 2027:*

- 1. Materiaalitehokas tuotanto ja kulutus säästävät luonnonvaroja sekä hillitsevät ilmastomuutosta.*
- 2. Jätteen määrä on vähentynyt nykyisestä. Uudelleenkäyttö ja kierrätys ovat nousseet uudelle tasolle.*
- 3. Laadukas jätehuolto on osa kestäväää kiertotaloutta.*
- 4. Kierrätysmarkkinat toimivat hyvin. Uudelleenkäytön ja kierrätyksen myötä syntyy uusia työpaikkoja.*
- 5. Kierrätysmateriaaleista saadaan talteen myös pieninä pitoisuuksina esiintyviä arvokkaita raaka-aineita.*
- 6. Materiaalikierrot ovat haitattomia ja tuotannossa käytetään yhä vähemmän vaarallisia aineita.*

7. Alan toimijoiden yhteistyö edistää laadukkaita materiaalikiertoja.

8. Luotettava ja kattava tieto tukee kiertotaloutta. Tieto on hyödynnettävissä digitaalisesti.

9. Jätealalla on laadukasta tutkimusta sekä kokeilutoimintaa ja jäteosaaminen on korkealla tasolla.

10. Lainsäädäntö tukee kiertotalouden innovaatioita ja toimintaedellytyksiä. Jättesuunnitelmassa on esitetty keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet vision saavuttamiseksi. Jättesuunnitelman toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan vuosittain. (Ympäristöministeriö, 2022.)

Euroopan Unioni on asettanut myös tavoitteet kierrätyksen parantumiselle: vuoteen 2025 mennessä yhdyskuntajätteestä vähintään 55 % kierrätetään ja vuoteen 2030 mennessä 60 % ja vuoteen 2035 mennessä 65 % yhdyskuntajätteestä kierrätetään. Eu:ssa vuonna 2016 kaikesta yhdyskuntajätteestä 47 % kierrätettiin tai kompostoitiin. (Euroopan parlamentti 2018). Taulukossa 1 on esitetty Suomen yhdyskuntajätteen määrät ja kierrätysasteet vuosina 2016 - 2020:

Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020
Yhdyskuntajätteen määrä	2,77 t	2,81 t	3,04 t	3,12 t	3,30 t
Kierrätysaste	42 %	41 %	42 %	43 %	42 %

Taulukko 1. Suomen yhdyskuntajätteen määrät ja kierrätysasteet vuosina 2016 - 2020 (Materiaalikierto 2022)

Yhdyskuntajätteen lisäksi EU on asettanut omat tavoitteet pakkausjätteen kierrättämiseksi. Tavoitteet pakkausjätteen kierrättämiseen: 65 % pakkausjätteestä kierrätetään vuoteen 2025 mennessä ja 70 % vuoteen 2030 mennessä. Eri materiaaleilla on eri tavoitteita, koska kierrätysasteen lähtöarvoissa on niin suuria eroja. (Euroopan parlamentti 2018.) Taulukoissa 2 on esitetty tavoitteet materiaaliakohtaisesti.

	Vuoteen 2025 mennessä	Vuoteen 2030 mennessä
Kaikki pakkausjäte	65%	70%
Muovi	50%	55%
Puu	25%	30%
Rautametallit	70%	80%
Alumiini	50%	60%
Lasi	70%	75%
Paperi ja kartonki	75%	85%

Taulukko 2. Materiaalien kierrätystavoitteet vuodelle 2025 ja 2030. (Euroopan parlamentti 2018)

### 3.3 Jätteen haitat ja hyödyt

Kierrättämättömillä jätteillä on useita haittavaikutuksia. Kaatopaikoista aiheutuu haittaa ympäristölle, ilmastolle ja ihmisille. Ympäristölle aiheutuu haittaa, kun jätteiden kemikaalit pääsevät maaperään ja vesistöihin. Kaatopaikalla muodostunut metaani kuormittaa ilmastoa, sillä se on yksi merkittävimmistä kasvihuonekaasuista. Kaatopaikoilta ilmakehään, maaperään ja vesistöihin päässeet saasteet aiheuttavat haittaa ihmisten terveydelle. Eläimille aiheutuu haittaa maahan heitetyistä roskista, sillä niiden mukana eläimien elimistöön pääsee mikromuovia. Myös talous kärsii, jos jätteitä ei lajitella. Tällöin arvokkaita raaka-aineita menee hukkaan. (Euroopan parlamentti 2018.)

Kemikaalit, joka hajoavat hitaasti luonnossa, kertyvät ravintoketjussa ja ovat myrkyllisiä, ovat haitaksi luonnolle. Tällaiset kemikaalit vaikuttavat eliöiden elintoimintoihin ja saattavat aiheuttaa kuolleisuutta. Kemikaalit, jotka pysyvät leviämään veden, ilman sekä ravintoketjun kautta, ovat haasteellisimpia. Niitä suojeleminen on hankalaa, koska kemikaalit pystyvät kulkeutumaan kauas päästölähteestä. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.)

Kierrätyksellä on monia hyötyjä. Kun jätteet kierrätetään, ne palaavat takaisin teollisuuden materiaalivirtaan ja neitseellisten raaka-aineiden käyttöä pystytään vähentämään. Näin säästyy energiaa ja luonnonvaroja sekä kasvihuonekaasujen päästöt vähenevät. (Remeo.) Jokaisella jätteellä on oma kierrätyshyötynsä ja uudelleenkäyttö tarkoituksensa:

Biojätteeseen on varastoitunut energiaa ja ravinteita. Biojätettä mädättäessä syntyy biokaasua, jota hyödynnetään liikennepolttoaineena. Mädätyksestä jäänyt mädätysjäännös on hyvä lannoite maanviljelykseen. (Remeo.)

Keräyspaperia ja –kartonkia kierrättämällä säästetään puiden hakkuussa. Kierrätyspaperista tehdään esimerkiksi sanomalehtipaperia ja keräyskartonkia käytetään erilaisten kartonkituotteiden raaka-aineena. (Remeo.)

Lasia kierrättämällä säästetään lasin raaka-ainetta, hiekkaa. Lasi on myös hyvä kierrätysmateriaali, sillä kierrätysprosessin aikana lasi ei kulu juuri yhtään. (Remeo.)

Metallilla ja sen valmistuksella on useita haittavaikutuksia. Metallin valmistaminen malmista kuormittaa ympäristöä, metallin jalostuksessa kuluu paljon energiaa sekä kaivostoiminta aiheuttaa haittaa kaivoksen ja sen lähialueiden ekosysteemien ja ihmisten terveydelle. (Remeo.)

### 3.4 Jätehuolto kerrostaloissa

Jokaisen asuinkiinteistön on järjestettävä kiinteistölle jätetila jätteiden keräämistä varten ja jätetilaan sijoitetaan tarvittavat jäteastiat. Jätehuoltomääräyksissä määritellään lajiteltavat kierrätys- ja hyödyntämiskelpoiset jätelait. Eri kunnissa jätehuoltomääräykset vaihtelevat. Kuntien jätehuoltomääräyksiin vaikuttavat paikalliset olosuhteet, kuntaa tai sen osaa koskevat määräykset jätteiden lajittelusta, säilyttämisestä, keräyksestä ja kuljetuksesta sekä näitä kaikki koskevista teknisistä vaatimuksista. (RT 69-11190.)

Hyvän jätehuollon ja etusijajärjestyksen toteutumisen edellytykseksi kiinteistöillä täytyy olla toimiva jätteenkierrätys ja tarkoituksenmukaiset keräysvälineet, niin huoneistoissa kuin kiinteistön jätetiloissa. (RT 69-11190.)

#### 3.4.1 Jätetila

Jotta jätehuolto olisi mahdollisimman toimivaa, jätetilan täytyy olla hyvin suunniteltu. Hyvin suunnitellussa jätetilassa kierrättäminen on helppoa ja oikeat jätteet ovat helppo lajitella oikeisiin astioihin. (Etelä-Karjalan jätehuolto.) Kun jätetila on siisti sekä oikeaoppisesti rakennettu, on sitä miellyttävä käyttää ja se pitää erilaiset tuholaiset loitolla. Jätetilan suunnitteluun vaikuttaa jätetilan käytön tarve, jätehuolto- ja paloturvamääräykset, sekä kunnan omat määräykset. (HSY.)

Jätetila voi olla joko aitaus, katos tai huone (Vestia). Jäteaitaus tai – katos on rakennuksen ulkopuolelle sijoitettu rakennus, joka on yleensä rajattu aitauksella tai katoksella. Jätehuone on taas rakennuksessa oleva tila. Sisäänkäynti on suoraan ulkotiloista.

Jätetilan mitoitus riippuu kiinteistöllä kerättävien jätelajien määrästä sekä astioiden tyhjennysvälistä. Jätetila mitoitetaan niin, että kaikkia jäteastioita voi tyhjentää liikuttamatta muita astioita. (Vaasan kaupunki, 4.)

Jätetila tulee sijoittaa kiinteistön tontille niin, että jäteastioiden tyhjennys on turvallista ja toimivaa. Sijainnin tulee olla sellainen, että sekä asukkaat että jäteauto ja jätteenkuljettaja, pääsevät helposti jäteastioiden luo. Sijainnin tulee olla asukkaiden ja jäteauton luonnollisella reitillä, mutta kuitenkin riittävän kaukana asuntojen ikkunoista ja parvekkeista sekä leikki- ja oleskelualueista. Ikkunoihin ja parvekkeisiin tulee olla etäisyyttä vähintään kahdeksan metriä ja leikki- ja oleskelualueihin vähintään 15 metriä. Jäteastioiden tyhjennyksen aikana ei saa asukkaille koitua myöskään meluhaittoja. (RT 69-11190.). Myöskin jätekatos tulee olla alustalla, joka on tasainen, vaakasuora, kantava sekä luistamaton. (Kymenlaakson jäte.)

Jätetila tulee olla varustettuna tukevarakenteisella ovella, jossa on aukipitolaite (RT 69-11190). Oven tulee olla vähintään 40 cm suurinta jäteastiaa leveämpi. Näin varmistetaan astioiden turvallinen tyhjennys. (Vaasan Kaupunki, 5.) Jätetilan katon lappeiden tulee osoittaa pois päin oviaukosta ja kulkureitiltä (Kymenlaakson jäte). Jätetilassa tulee varmistaa riittävä luonnonvalo. Luonnonvalon lisäksi jätetilaan tulee sijoittaa valaisimia. Valaisimissa on hyvä suosia liiketunnistimella toimivia. (Vaasan Kaupunki, 5.)

Jäteauto voi painaa jopa 25 tonnia eli reitti jätetilalle tulee olla riittävän leveä ja kantava (Mustankorkea). Mittoja jäteautolle: ajoväylän leveyden tulee olla vähintään 3 metriä, kaarteissa 4 metriä ja vapaa kulkukorkeus on 4 metriä. Kääntymiseen tulee varata alue, jonka halkaisija on 20...25 metriä. Vaihtolava-autolle pätee samat mitoitukset. Jäteastiat tulee olla käsin siirrettäviä, mikäli nämä ajoväylämitat eivät toteudu. (RT 69-11190.) Jos kuljettaja joutuu taajama-alueessa siirtämään astioita yli 10 metriä, siitä veloitetaan lisämaksua (Etelä-Karjalan jätehuolto).

Vähintään viiden huoneiston kiinteistöissä tulee järjestää jäteastiat sekajätteelle, biojätteelle, kartonkipakkauksille, metallijätteelle, lasipakkauksille sekä muovipakkauksille. Jätelain 49 ja 50 § mukaan myös kaikkien kerrostalojen on järjestettävä paperinerilliskeräys. (Lahden seudun jätehuoltomääräykset 2022).

### 3.4.2 Asuinhuoneistossa tapahtuva jätteenkeräys

Huoneistoissa kerättävien jätteiden lajittelussa otetaan huomioon myös kunnan jätehuoltomääräykset. Huoneistoihin sijoitettujen jäteastioiden määrä päätetään kerättävien jätelajien mukaan. (RT 69-11190).

Kerrostaloasunnoissa jätteiden keräyspaikan tulisi olla keittiössä pesuallaiden alla tai vieressä ja paikan tulisi olla tarvittaessa muunneltavissa, jos lajittelutarpeet muuttuvat. Asunnoissa on yleensä tilavaraus 4...6 jäteastialle. Asuntojen jätökaappiin sijoitellaan astiat sekajätteelle ja biojätteelle. Biojätteelle tulee olla kannellinen astia. Tämän lisäksi tarvitaan astiat lasille ja metallille. Pakkausmuovi, paperi ja kartonki voidaan sijoittaa asunnossa muualle kuin keittiöön. (RT 69-11190).

### 3.5 Asukkaiden kokemuksia jätehuollosta

Toisessa keskustelufoorumipilotissa aiheena oli kierrätys. Kierrätystä pohdittiin seuraavien kysymysten avulla: minkälaisia haasteita kierrätyksessä on ja miten ihmisiä voisi motivoida kierrättämään, miten lajittelua ja kierrätystä voisi kehittää ja mikä auttaisi vähentämään isojen huonekalujen viemistä jätetilaan.

Suurimmiksi ongelmiksi osoittautuivat seuraavat asiat: asuntojen sisällä ei ole tarpeeksi tilaa eikä resursseja kierrättää sekä ihmisten välinpitämättömyys ja tietämättömyys kierrätystä kohtaan. Jätteitä ei lajitella, roskapusseja jätetään jätetilojen lattioille sekä jätetiloihin viedään sinne kuulumattomia jätteitä.

Kierrätyksen helpottamiseksi asukkaat kokivat, että asuntojen jätewaunuissa tulisi olla vähintään kolmet jäteastiat sekä keittiössä tai muualla asunnossa tilaa, johon kierrättää muut jätteet esimerkiksi lasit, kartongit ja pahvit. Myös se helpottaisi kierrätystä, että asunnossa olevat jäteastiat olisivat väriltään samat, kuin jätetilän astiat.

Monen asukkaan taloyhtiössä kierrätysohjeet ovat ainoastaan taloyhtiön jätetilassa sekä sähköisissä palveluissa. Monen mielestä ohjeistusta tulisi lisätä niin, että jokaisessa asunnossa olisi valmiina kierrätysohjeet. Kierrätysohjeiden tulisi olla myös ainakin englannin kielellä, että muun maan kieliset asukkaat ymmärtäisivät ohjeiden sisällön.

Asukkaat kokivat, että mitä yhteisöllisempi talo on, sitä enemmän asukkaat haluaisivat pitää sen siisteydestä ja viihtyisyydestä huolta. Koko taloyhtiön yhteinen pihatalkoo tai kierrätysilta loisi yhteisöllisyyden tunnetta ja tätä kautta motivoisi ihmisiä pitämään paremmin huolta talon viihtyvyydestä ja siisteydestä.

Jotta isoja huonekaluja ei vietäisi jätehuoneelle, asukkaat toivoivat talojen pihoilta kerran tai pari kertaa vuodessa isoja jätelavoja. Jätelavoille asukkaat voisivat heittää isommat tavarat ja huonekalut, joita ei saa viedä jätehuoneelle. Asukkaille voisi myös kertoa paikallisista yrityksistä, jotka ottavat käytettyjä huonekaluja vastaan.

## 4 Taloyhtiön haasteet

### 4.1 Yhteisöllisyys

Käsiteltävään taloyhtiö on iso ja sinne mahtuu paljon asuntoja ja sen takia myös paljon asukkaita. Asukkaita on myös monesta eri kulttuurista, monen eri ikäisiä sekä monessa eri elämänvaiheessa. Tämä tuo haasteita löytää sellaista yhteistä tekemistä, mihin mahdollisimman moni haluaa taikka pystyy osallistumaan. Kielimuuri tuo myös omat haasteensa.

Tällä hetkellä taloyhtiössä toimii talotoimikunta, jossa on yksi vetäjä ja muutama osallistuja. Taloyhtiössä ei ole yhteistä toimintaa ja taloyhtiön yhteisiä tiloja käytetään vain omaan henkilökohtaiseen käyttöön eli yhteisissä tiloissa ei järjestetä mitään yhteistä toimintaa.

Asunnot ovat myös jaettuna kahteen eri rakennukseen ja yhteensä kuuteen eri rappukäytävään, joka tuo haasteita esimerkiksi yhteisten tapahtumien mainostamisessa sekä luottamuksellisten ihmissuhteiden luomisessa, jos pihapiirissa usein törmää uusiin kasvoihin. Myös isossa taloyhtiössä vaihtuvuus tuntuu suuremmalta kuin pienessä taloyhtiössä.

### 4.2 Kierrätys

Toimimaton jätehuolto sekä huono kierrätysaste ovat yksi taloyhtiön haasteista:

Jätteitä ei kierrätetä tarpeeksi hyvin, vaan suurin osa jätteistä päätyy sekajätteeksi. Sekajäteastiat ovat usein täynnä ensimmäisenä. Kun asiat ovat täynnä, roskapussit jätetään jätekatoksen lattialle.

Sekajätteen tyhjentäminen maksaa taloyhtiölle enemmän verrattuna muiden astioiden tyhjennykseen. Eli taloyhtiölle tulee enemmän lisäkustannuksia, jos jätteitä ei kierrätetä kunnonlla. Lisäksi roskapussien jättäminen jätekatoksen lattioille, saattaa houkutella paikalle esimerkiksi rottia tai muita eläimiä.

Jätekatokseen viedään myös paljon sinne kuulumatonta jätettä esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkajätettä sekä isoja huonekaluja.

Taloyhtiön osa asukkaista ei puhu eikä ymmärrä suomen kieltä eikä omaa samanlaista kierrätyskulttuuria kuin Suomalaiset.

Taloyhtiössä on yksi jätekatos, jossa on astiat muoville, sekajätteelle, paperille ja kartongille, biojätteelle sekä metallille ja lasille. Taulukossa 3 on esitetty astioiden määrät, koot sekä tyhjennysvälit.

Jäteastia	määrä	koko	Tyhjennysväli
Muovi	4 kpl	660 l	2 x viikossa
Sekajäte	4 kpl	660 l	2 x viikossa
Paperi	2 kpl	660 l	1 x viikossa
Biojäte	2 kpl	240 l	1 x viikossa
Kartonki	2 kpl	660 l	1 x viikossa
Metalli	1 kpl	240 l	Joka 4. viikko
Lasi	1 kpl	240 l	Joka 4. viikko

Taulukko 3. jäteasioiden määrät ja tyhjennysvälit

### 4.3 Jätekatos

Jätekatos on myös yksi yleiseen viihtyvyyteen sekä jätehuollosta huolehtimiseen negatiivisesti vaikuttava tekijä.

Jätekatos on umpinainen rakennus kiinteistön pihalla. Jätekatoksen rakennusmateriaalina on käytetty puuta ja rakennuksen molemmissa päissä on yhteen suuntaan aukeavat ovet. Jätekatoksen seinien ja katon väliin on jätetty tuuletusaukot, jotka ovat suojattu kanaverkolla niin, että eläimet eivät pääse jätekatokseen sisälle. Tuuletusaukkoista pääsee vähän valoa sisälle. Jätekatoksen sisällä on myös kaksi liiketunnistin valaisinta.

Ovien rakennusmateriaali on myös puuta. Ovilla on tuplalukkopesä, jossa toinen avain käy jätehuollolle ja toinen käy talon asukkaille. Oven puu on kulunut lukkopesän ympäriltä sekä viereisestä ovilistasta. Ovilla on osin rikkonaiset aukipitolaitteet, joka heikentää turvallisuutta astioita tyhjentäessä.

Jäteastiat ovat sijoitettu jätekatokseen niin, että saman jäteastian astiat ovat vierekkäin ja astiat on sijoitettu vierekkäin rakennuksen reunoille.

Jätekatos on ulkoa likaantunut ja seinien maalikerros alkaa halkeilla. Sisältä maalikerros on myös alkanut halkeilla ja yleisilme on sotkuinen.

## 5 Ratkaisut

### 5.1 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyyden lisäämiseksi, asukkaille on luotavat mahdollisuus yhteisöllisyydelle sekä yksityisyydelle.

Tärkeimpänä on saada aktiivisuutta talotoimikuntaan. Tätä varten tulee järjestää asukasilta, johon kaikki talon asukkaat ovat tervetulleita. Asukasillassa tarkoituksena on saada lisää jäseniä talotoimikuntaa, miettiä yhteistä tekemistä ja käydä läpi talotoimikunnalle ja yhteiselle tekemiselle suunnattu budjetti, jonka vuokranantaja on määrittänyt. Budjetin sallimissa rajoissa taloyhtiö voi järjestää yhteisiä tapahtumia tai hankkia yhteisiä, kaikkia hyödyttäviä tarvikkeita.

Talkoot ovat hyvä, koko taloyhtiötä koskeva tapahtuma. Yhteisöllisyyden sekä siisteyden parantamiseksi, taloyhtiössä järjestetään kerran vuodessa pihatalkoot. Ennen talkoita tulee varmistaa, että talkoovakuutus on kunnossa, tarvittavat välineet ovat hankittu ja talkoiden laajuus ja aikataulu on etukäteen mietitty (Kiinteistölehti 2017.).

Asukkaiden välisen viestittämisen helpottamiseksi, tulisi ottaa joku sosiaalisen median kanavan käyttöön. Nykypäivänä suurin osa ihmisten välisestä kanssakäymisestä tapahtuu jonkun sosiaalisen median kanavan kautta ja se on nykypäivänä suurimmalle osalle ihmisistä helpoin ja luonnollisin tapa kommunikoida. Näin tehdään asukkaiden välinen kommunikointi mahdollisimman helpoksi ja vaivattomaksi. Kanavalla asukkaat voisivat kommunikoida keskenään, mainostaa talotoimikunnan tapahtumista sekä yhdessä ideoida niitä.

Taloyhtiön omassa viestintäkanavassa voi myös mainostaa naapuriavusta. Jos jokin asukas on valmis auttamaan esimerkiksi jonkun iäkkäämmän henkilön kauppaostoksissa tai jonkun asukkaan pyörän korjauksesta. Asukkaat voivat sitä kautta ilmaista myös avun tarpeestaan.

Käsiteltävässä taloyhtiössä on hyvät yhteistilat. Taloissa on yhteensä kolme erilaista kerhohuonetta. Yhdessä kerhohuoneessa voi pelata biljardia, yhdessä voi kuntoilla kuntoilulaitteiden avulla ja yksi ns. perinteinen kerhohuone, jossa voi viettää aikaa. Yhteisillä tiloille voisi myös järjestää kerran viikossa jotakin talon yhteistä toimintaan, kuten esimerkiksi kerran viikossa olevat yhteiset kuntoilutreenit tai ihan vain kaikille yhteiset iltapäiväkahvit. Yhteisten tilojen käytössä tulee rajata selkeästi aika, kun ihmiset saavat käyttää tiloja yksin ja kun tilat ovat kaikille avoimena.

Yhteistilat ovat jaettu molempien talojen pohjakerroksiin. Rappujen välissä menee käytävät, jonka varsille yhteistilat ovat sijoitettu. Yhteistilat ovat kaikkien asukkaiden saatavilla.

Kaikilla yhteistiloilla on samanlaiset valkoiset väliovet. Yhteistilojen ovia tulisi korostaa niin, että ne olisivat paremmin asukkaiden tiedossa sekä herättäisivät enemmän kiinnostusta.

Selkeät pelisäännöt helpottavat sekä edesauttavat niiden sopuisaa käyttöä asukkaiden keskuudessa. Talotoimikunta laatii yhteiset pelisäännöt yhdessä talon isännöitsijän kanssa. Pelisäännöt laaditaan sekä suomeksi että englanniksi. Säännöt kiinnitetään jokaisen rapun ilmoitustaululle sekä jokaiseen yhteiseen tilaan.

## 5.2 Kierrätys

Paperijätteen määrän vähentyessä, päätimme vaihtaa kaksi 660 l jäteastia kahteen 390 l jäteastiaan. Tämän lisäksi päätimme lisätä yhden 1000 l SER-astian, että jätekatokseen viedyt sähkö- ja elektroniikkalaiteromut saataisiin kierrätettyä oikein. Päivitetyt astiat ja tyhjennysvälit Taulukossa 4.

Jäteastia	Määrä	Koko	Tyhjennysväli
Muovi	4 kpl	660 l	2 x viikossa
Sekajäte	4 kpl	660 l	2 x viikossa
Biojäte	2 kpl	240 l	1 x viikossa
Metalli	1 kpl	240 l	Joka 4. viikko
Lasi	1 kpl	240 l	Joka 4. viikko
Paperi	2 kpl	390 l	1 x viikossa
SER	1 kpl	1000 l	Joka 4. viikko

Taulukko 4. Päivitetyt jäteastiat ja tyhjennysvälit

Muuton yhteydessä syntyy tavallista enemmän roskaa. Ihmiset käyvät läpi turhia tavaroita sekä huonekalujaan. Etenkin kuun vaihteen aikana, jolloin muuttoliike on suurinta, jätekatokseen täyttyy suurista huonekaluista ja roskista. Taloyhtiöön tulee ottaa kokeiluun sekajätelava, joka viedään kiinteistön pihalle muutama päivä ennen kuun vaihdetta ja haetaan pois muutama päivä kuun vaihteen jälkeen. Näin asukkaat voivat heittää isommat roskat sekä huonekalut suoraan sekajätelavaan. Näin jätekatokseen pysyy siistinä ja kaikkien asukkaiden käytettävissä myös suurimman muuttoliikkeen aikana.

Asukkaille järjestettävän asukasillan yhteydessä, tulee ottaa yhdeksi aiheeksi myös jätehuolto ja kierrätys. Asukkaiden tietoisuutta tulee lisätä siitä, että miksi on tärkeä kierrättää ja tätä kautta saada heitä myös motivoitumaan kierrättämisestä. Salpakierto Oy hoitaa alueen lakisääteistä jäteneuvontaa ja heiltä saa myös apua jäteneuvonnasta. He kertovat asukkaille ympäristövaikutuksista, kestävästä kulutuksesta, kierrätyksestä, kompostoinnista, ruokahävikistä ja jätteiden käsittelystä sekä siitä, miten heidän oma toimintansa vaikuttaa näihin teemoihin. (Suomi 2022.)

Talon yhteen kerohuoneeseen lisätään niin sanottu kierrätysshylly. Sinne asukkaat voivat viedä omia käyttämättömiä tavaroitaan sekä ottaa tilalle tarpeellisia. Tämä edistää niin kierrätystä kuin yhteisöllisyyttä.

### 5.3 Jätekatos

Jätekatoksen ulkonäkö vaatii päivitystä sekä ulkoa, että sisältä. Näitä suunniteltuja päivityksiä tehdään budjetin sallimissa rajoissa.

Ulkopinta vaatii pesun sekä uuden maalipinnan. Myös jätekatoksen ovet vaihdetaan teräkseen oviin, joissa on kunnon aukkipolaitte. Oven on oltava vähintään 400 mm leveämpi, kuin jätehuoneen suurin astia. Jätehuoneen suurin astia on 1000 l SER-astia, jonka mitat ovat 1040 x 1200 mm eli oven leveyden täytyy olla vähintään 1440 mm. Yksittäinen ovi vaihdetaan tuplaovin helpottamaan tyhjennystä ja tekemään siitä turvallisempaa. Ovesta on edelleen tuplalukkopesä, jossa toinen avain käy asukkaille ja toinen jätehuollolle. Lukot vaihdetaan älylukkoihin.

Jäteastiat sijoitellaan uudelleen jätekatoksen sisällä. Oviaukkojen läheisyyteen sijoitellaan ne astiat, joita tyhjennetään eniten eli energia- ja sekajäteastiat. Jätehuoneen keskelle tulee yksittäiset astiat eli SER-astia sekä paperi- ja kartonkiastiat. Astiat, joita on useampi kappaletta, sijoitetaan molempien ovien läheisyyteen. Kun roskia viedään kummasta ovesta tahansa, niin jäteastiat ovat mahdollisimman lähellä.

Jäteastiat ovat kauttaaltaan oman symbolinsa värisiä, että se auttaisi asukkaita tunnistamaan jäteastiat. Jätelajien värisymbolit esitetty taulukossa 5.

Sekajäte	harmaa
Energiajäte	oranssi
Biojäte	ruskea
Paperi	vihreä
Kartonki ja pahvi	sininen
Metalli	musta
Lasi	valkoinen

Taulukko 5. Jätelajien värisymbolit

Jäteastioiden vaihdon aikana, jätekatos pestään myös kauttaaltaan sisäpuolelta ja laitetaan uusi maalipinta. Jätetilan valaistusta parannetaan myös. Etenkin pimeällä, jätekatos on sisältä hieman hämärä. Jätekatoksen lamput vaihdetaan tehokkaampiin, että jätekatosta on viihtyisämpi käyttää myös hämärällä.

## 6 Tulevaisuuden haasteet

### 6.1 Kaupungistuminen

Asumiseen tulee tulevaisuudessa uudenlaisia haasteita. Monet globaalit megatrendit tulevat vaikuttamaan asumiseen sekä asumismuotoihin. Megatrendien tuomat muutokset voivat tuoda mukanaan uudenlaisia ongelmia kerrostaloasumisen yhteisöllisyyteen.

Kaupungistuminen on maailmanlaajuinen megatrendi. Kaupungistumisella tarkoitetaan sitä, että muuttoliike suuntautuu kaupunkeihin ja sitä mukaan myös palvelut keskittyvät kaupunkeihin. Kaupungistumisen seurauksena maaseutujen asukasluku vähenee, joka johtaa myös alueen palveluiden vähentymiseen. (Ympäristö 2022.)

Kaupunkien täytyessä on rakennettava yhä tiiviimmin. Tämä johtaa yhä pienempiin elinympäristöihin sekä pienempiin asuntoihin etenkin keskustan tuntumassa. (Kuusela & Marjomaa 2022; Mäntylä 2020, 11.) Suomessa viimeisen 15 vuoden aikana on rakennettu 301 500 kerrostaloasuntoa ja 54 000 rivitaloasuntoa. Tämän 15 vuoden lopussa kerrostaloyksiköitä rakennettiin kuusinkertainen määrä verrattuna rakentamisen alkuvuosiin. (Ympäristöministeriö 2021.)

Asuntosuunnittelussa pidetään tärkeämpänä tuotannollisia näkökulmia ja tästä syystä esimerkiksi yhteisöllisyyden huomioiminen jää varjoon. Syntyy elinympäristöjä, joissa asukkaiden yhteisöllisyys ja toiminnallisuuden tarpeet eivät kohta toisiaan. (Kapanen 2019, 6.)

Asuntojen pienenemisen lisäksi asuntojen hinnat nousevat sekä nyt myös asuntolainojen korot nousevat. Omistusasuminen kallistuu, ihmiset herkemmin sitoutuvat asuntolainaan ja ihmisten toiveet asumisen suhteen muuttuvat. Nämä tekijät vaikuttavat siihen, että ensiasunnon ostajien keski-ikä on noussut. (Mäntylä 2020, 11.) Tilastokeskuksen (2020) mukaan vuonna 2006 ensiasunnon ostajien keski-ikä oli 27,7 vuotta ja ensiasunnon ostajia oli 34 159. Vuonna 2019 keski-ikä oli 29,7 vuotta ja ensiasunnon ostajia oli 21 490.

Omistusasumisen vähentyessä, vuokralla asuminen taas yleistyy. Vuokralla asuvien määrä on ylittänyt 1,5 miljoonan rajan. Vuoden 2021 lopussa vuokralla asui 28 % asuinväestöstä ja vuokralla asuvien määrä on noussut vuodesta 2018 yli 100 000 hengellä. (Tilastokeskus 2022.)

### 6.2 Maahanmuutto

Ennakkoluuloja muodostuu, kun ihmisillä on väärää tietoa. Myöskin ennakkoluuloja liittyen eri kulttuureihin on vaikea poistaa, koska sitä tukeviin tapahtumiin osallistuvat vain ihmiset, jotka ovat asiasta muutenkin kiinnostuneita. Eri kulttuurien ja etnisten ryhmien näkyminen

edistää suvaitsevuuutta, mutta se ei muuta ennakkoluuloisimpien ihmisten mielipiteitä. Ihmiset luonnostaan etsivät eroja “meidän” ja “toisten välillä”, kun koitetaan vahvistaa yhteisöllisyyden tunnetta. Sen sijaan, että etsitään eroja ja luokitellaan ihmisiä, tulisi löytää eri ryhmiä edistäviä ominaisuuksia. Yhteisöllisyyden tunnetta vahvistaa, kun ryhmällä on yksi yhteinen tavoite ja toiminta. (Opetushallitus 2023.)

THL:n selvityksen mukaan maahanmuuttaneilla on kesimääräisesti enemmän psyykkistä kuormitusta. Haasteita mielenterveyteen tuo yksinäisyys, kiusaamiskokemukset sekä vaikeudet keskustella vanhempien kanssa. Maahanmuuttaneet aikuiset tuntevat olonsa hermostuneeksi ja mielen matalaksi väestötasolla koko väestöä enemmän. Maahanmuuttaneiden hyvinvointia tukee mm. yhteisöllisyys sekä yhdenvertaisuus. (THL 2023.)

Vuonna 2022 Suomeen jätettiin ennätysmäärä oleskelulupa hakemuksia sekä hakemuksia tilapäiseen suojeluun. Työperäisiä oleskelupaikkahakemuksia ja opiskelijoiden ensimmäisiä oleskelulupahakemuksia jätettiin 9 855 kappaletta. Koronapandemian aikana ihmisillä patoutui halu päästä opiskelemaan sekä tekemään töitä ulkomailla ja koronarajoitusten poistuessa, tämä patoutuma pääsi purkautumaan. (Maahanmuuttovirasto 2023.)

Myöskin Ukrainan sota sekä Venäjän julkistama liikekannallepano nostivat sekä tilapäisen suojelupaikan hakijoiden että turvapaikan hakijoiden määrää. Alla olevassa kuvassa on esitetty hakemusmäärän kehitys vuosina 2018 - 2023. (Maahanmuuttovirasto 2023.)

### 6.3 Kierrätyksen haasteita

Globaalissa vertailussa, Suomi on yksi kärkimaita kulutuksen suhteen. Suomessa vuonna 2023 ylikulutuspäivää vietettiin 31.3. Mikäli kaikkialla kulutettaisiin samaan tahtiin, maapallolla vuodessa syntyneet uusiutuvat luonnonvarat olisi käytetty kolmessa kuukaudessa. (Pirtonen 2023.)

Euroopan komissio listasi 18 jäsenmaata, joilla on riskinä olla saavuttamatta joko yhdyskunta- ja pakkausjätteen kierrätystavoitetta vuodelle 2025 tai kaatopaikoille sijoittamista koskevasta tavoitteesta vuodelle 2025. Suomi on yksi näistä jäsenmaista ja vaarana on jäädä yhdyskuntajätettä koskevasta tavoitteesta. (Euroopan komissio 2023.)

Kierrätyksessä haastetta tuo muuttuva jätehuolto sekä jätehuollon lait. Myös muuttuvat jätteet sekä uudenlaiset pakkausmateriaalit aiheuttavat vaikeuksia. Uusin jätelain muutos on tullut voimaan vuonna 2021. 19.7.2021 voimaan astuivat laajat jätelain uudistukset sekä muutokset koskien ympäristönsuojelulakia, kemikaalilakia, rikoslakia ja elintarvikelakia. 1.12.2023 jäteasetusta, pakkausjäteasetusta ja muita jätelakia täydentäviä asetusmuutoksia astui voimaan. Uusin muutos kerros- ja rivitaloissa on energiajätteen vaihtuminen

muovijätteeksi. (Ympäristöministeriö). Myös biojätteen erilliskeräys ja kierrätys aloitettiin 1.7.2022. (Lahti 2022).

Kierrätykseen haasteita tuo myös se, että jätteet osataan kierrättää oikein. Esimerkiksi muovinkeräykseen ei voi laittaa kaikenlaisia muoveja. Tällä hetkellä vain muovit, jotka ovat tarkoitettu pakkausmateriaaliksi, voi kierrättää (Fortum 2019.) Muovinkeräykseen laitettut muovit täytyy myös puhdistaa ennen kierrätykseen laittoa. (Lassila&Tikanoja.).

Kierrätyksessä haasteita tuo myös materiaalit, joissa on montaa erilaista raaka-ainetta. Esimerkiksi tekstiilijätteessä voi olla mukana metallia napeissa ja vetoketjuissa (XAMK 2021.)

## 7 Yhteenveto

Käsiteltävän taloyhtiön ongelmien ratkaisut ovat tehty pääsääntöisesti auttamaan ja kehittämään tässä työssä käsiteltyä taloyhtiötä. Kuitenkin, jos ratkaisut osoittautuvat hyväksi, voi niitä hyödyntää myös muihin taloyhtiöihini, joissa on samankaltaisia haasteita.

Ratkaisujen on hyvä olla mahdollisimman yksinkertaisia ja helppoja, jotta ne olisivat hyödynnettävissä kaikkialla. Asuntojen pienentyessä ja kodissa vietetyn ajan yleistyessä, on tärkeää pitää huolta asumisviihtyvyydestä sekä asuinympäristöstä. Kun kodin neliöt pienevät ja koti muuttuu osin myös työpaikaksi sekä harrastuspaikaksi, kodin lähiympäristön merkitys kasvaa. Myös yksinasuvien määrän lisääntyessä sekä ihmisten yksinäisyyden tunteen kasvaessa, on tärkeää, että asuminen on viihtyisää ja turvallista sekä fyysisesti että henkisesti.

Etenkin yksinasuvat hakeutuvat suurimmaksi osaksi kerrostaloihin asumaan. Jotta yksinasuvien yksinäisyyden tunnetta voidaan ehkäistä, on tärkeää tehdä asuinympäristöstä viihtyisää ja mahdollisimman yhteisöllistä.

Rakentamisvaiheessa ei tulla laittamaan yhteisöllisyyttä edistäviä vaihtoehtoja ensimmäiseksi, joten ratkaisujen tulee olla sellaisia, että asukkaita kannustamalla ja asuinympäristön yhteisellä huoltamisella, tehdään asumisesta mahdollisimman viihtyisää.

Kun asukkaat kokevat asuinympäristönsä viihtyisanä ja tärkeänä, he pitävät siitä myös parempaa huolta. Yhteisöllisellä sekä viihtyisällä asumisella voidaan vaikuttaa myös taloyhtiön jätehuoltoon sekä sitä kautta kierrätyksen parantumiseen.

Kierrätysasteen parantuminen on myös tärkeä tavoite kansainvälisesti. Yhdyskuntajätteen määrä kasvaa joka vuosi, mutta kierrätysaste pysyy melko samana. Seuraavana askeleena tässä työssä olisi seurata tarkemmin, miten yhteisöllisyyden lisääminen alkaa vaikuttamaan jätehuoltoon sekä kierrätykseen ja onko jätehuoneeseen tehdyillä muutoksilla vaikutusta sen käyttöön. Muutoksia voi seurata asukkaille järjestettävillä kyselyillä, kohteella säännöllisesti käymällä sekä kierrätysastetta seuraamalla.

## Lähteet

Birck, R. 2021. Miten yhteisöllisyyttä voi synnyttää ja vahvistaa?. Vanhustyö 3/2021.

Viitattu 25.4.2023. Saatavissa <https://vtkl.fi/miten-yhteisollisyytta-voi-synnyttaa-ja-vahvistaa>

Eläkeliitto. Yhteisöllisyys – kohtaamisesta syntyvää merkityksellisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Viitattu 27.11.2023. Saatavissa <https://www.elakeliitto.fi/blogit/yhteisollisyys-kohtaamisesta-syntyvaa-merkityksellisyytta-ja-yhteenkuuluvuuden-tunnetta>

Etappi. Jätehuolto osana arjen kiertotaloutta. Viitattu 28.11.2023. Saatavissa <https://www.etappi.com/jateneuvonta/jatehierarkia-ohjaa-toimintaa/>

Etelä-Karjalan jätehuolto. Jäteasiat ja jätetila. Viitattu 29.5.2023. Saatavissa [https://ekjh.fi/jateasiat\\_ja\\_jatetila/](https://ekjh.fi/jateasiat_ja_jatetila/)

Euroopan komissio. 2023. Kiertotalous: Komissio suosittelee toimia kierrätystavoitteistaan jääville jäsenmaille. Viitattu 14.11.2023. Saatavissa [https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/ip\\_23\\_3105](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/ip_23_3105)

Euroopan parlamentti. 2018. Jätehuolto Eu:ssa faktoina ja lukuina. Viitattu 27.5.2023. Saatavissa <https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/society/20180328STO00751/jatehuolto-eu-ssa>

Euroopan parlamentti. 2018. Kiertotalouspaketti: EU:n uudet tavoitteet kierrätykselle. Viitattu 27.5.2023. Saatavissa <https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/society/20170120STO59356/kiertotalouspaketti-eu-n-uudet-tavoitteet-kierratykselle>

Fortum. 2019. Kierrätyksen ABC – ohjeet arkiseen kierrätykseen. Viitattu 19.11.2023. Saatavissa <https://yhdedssa.fortum.fi/kierratys-abc-ohjeet-arkiseen-kierratykseen>

Halme, K. Jätehuollon kehitys itsenäisen Suomen historiassa. Kivo. Viitattu 20.5.2023.

Saatavissa <https://kivo.fi/jatehuollon-kehitys-itsenaisen-suomen-historiassa/>

HSY. Toimiva jätetila. Viitattu 29.5.2023. Saatavissa <https://www.hsy.fi/jatteet-ja-kierratys/toimiva-jatetila/>

Jolanki, O., Leinonen, E., Rajaniemi, J., Rappe, E., Räsänen, T., Teittinen, O. & Topo, P. 2017. Asumisen yhteisöllisyys ja hyvä vanhuus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 47/2017. s.8-14. Viitattu 18.4.2023. Saatavissa [https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79913/47\\_ASUVA-loppuraportti%202017\\_NETTIindd.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79913/47_ASUVA-loppuraportti%202017_NETTIindd.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Jätelaki (714/2012)

Kapanen, I. 2019. Toiminnallisuus ja yhteisöllisyys kerrostaloissa tiiviissä kaupunkiympäristössä. s. 5-6. viitattu 27.9.2023. Saatavissa [https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/41606/bachelor\\_Kapanen\\_Ilmo\\_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/41606/bachelor_Kapanen_Ilmo_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Karjula, H., Karjula, J., Westerlund, E. 2020. Miten säilyttää yhteisöllisyys etätyöaikana?. Hälsä. Viitattu 17.4.2023. Saatavissa <https://halsa.fi/blog/miten-sailyttaa-yhteisollisyys-etatyoaikana/>

Kiertokapula. Kiinteistön jätehuolto. Viitattu 28.11.2023. Saatavissa <https://www.kiertokapula.fi/kiinteiston-jatehuolto/>

Kiertotalous-Suomi. Jätehuolto ja kierrätys. Viitattu 28.11.2023. Saatavissa <https://kiertotaloussuomi.fi/tieto/ohjaukskeinot/jatteiden-kasittely-ja-jatehuolto/>

Kiinteistölehti. 2017. Talkoot ja pihan pelisäännöt. Viitattu 28.9.2023. Saatavissa <https://www.kiinteistolehti.fi/talkoot-ja-pihan-pelisaannot>

Kittilä, P. 2021. Mitä on yhteisöllisyys?. ASV Arctic Smart Village Oy. Viitattu 20.5.2023. Saatavissa <https://www.alykyla.fi/index.php/fi/asiantuntijablogi/118-mitae-on-yhteisoellisyys>

Kivo. Jätehuolto ja kiertotalous. Suomen kiertovoima. Viitattu: 20.5.2023 Saatavissa <https://kivo.fi/yymmarramme/jatehuolto-ja-kiertotalous/>

Kuusela, M. & Marjomaa, T. 2022. Megatrendit ja asumisen muutos – kaupungistuminen. Älyä ja ikääntymistä. Viitattu 30.5.2023. Saatavissa <https://www.epressi.com/tiedotteet/rakentaminen/megatrendit-ja-asumisen-muutos-kaupungistumista-alya-ja-ikaantymista.html>

Kymenlaakson jäte. Toimiva jätetila sujuvoittaa jätehuoltoa. S. 1. Viitattu 29.5.2023. Saatavissa [https://www.kymenlaaksonjate.fi/wp-content/uploads/2020/09/Jatepisteiden-mitoitus-opas-taloyhtiolle\\_nettiin.pdf](https://www.kymenlaaksonjate.fi/wp-content/uploads/2020/09/Jatepisteiden-mitoitus-opas-taloyhtiolle_nettiin.pdf)

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen. 2022. Lahden seudun jätehuoltomääräykset. Lahden seudun jätelautakunta. Viitattu 15.4.2023. Saatavissa <https://www.lahti.fi/tiedostot/lahden-seudun-jatehuoltomaaraykset-1-1-2023-alkaen/>

Lahti. 2022. Bio-jätteen erilliskeräysvelvoite laajenee heinäkuussa 2022. Viitattu 28.9.2023. Saatavissa <https://www.lahti.fi/uutiset/biojatteen-erilliskeraysvelvoite-laajenee-heinakuussa-2022/>

Lassila&Tikanoja. Muovinkeräys. Viitattu 27.9.2023. Saatavissa <https://www.lt.fi/fi/henki-loasiakkaat/kierratys/kierratysbotti/muovinkerays>

Maahanmuuttovirasto. 2023. Maahanmuutto Suomeen jatkuu korkealla tasolla – opiskelu Suomessa kiinnostaa yhä useampaa. Viitattu 27.9.2023. Saatavissa <https://migri.fi/-/maahanmuutto-suomeen-jatkuu-korkealla-tasolla-opiskelu-suomessa-kiinnostaa-yha-useampaa>

Maahanmuuttovirasto. 2023. Maahanmuutto Suomeen. Viitattu 27.9.2023. Saatavissa [https://migri.fi/documents/5202425/166014458/Maahanmuutto+Suo-  
meen+1\\_23.pdf/a42bad93-8a27-6c80-43a0-41aabbaf457/Maahanmuutto+Suo-  
meen+1\\_23.pdf?t=1687333468747](https://migri.fi/documents/5202425/166014458/Maahanmuutto+Suo-<br/>meen+1_23.pdf/a42bad93-8a27-6c80-43a0-41aabbaf457/Maahanmuutto+Suo-<br/>meen+1_23.pdf?t=1687333468747)

Materiaalikierto. 2020. Yhdyskuntajätteen hyödyntäminen ja kierrättäminen. Viitattu 27.5.2023. Saatavissa [https://www.materiaalikiertoon.fi/fi-FI/Materiaalit\\_ ja\\_kiertotalous/Yhdyskuntajätteen\\_kierratys](https://www.materiaalikiertoon.fi/fi-FI/Materiaalit_ ja_kiertotalous/Yhdyskuntajätteen_kierratys)

Maunanaho, K. Asuminen muutoksessa. Länsi-Suomen asuntosäätiö. Viitattu 29.5.2023. Saatavissa <https://yh-asuntosaaatio.fi/katja-maununaho/>

Mielenterveystalo. Mitä yksinäisyys on?. Viitattu 19.9.2023. Saatavissa <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/omahoito/yksinaisyyden-omahoito-ohjelma/mita-yksinaisyyys>

Mustankorkea. Jätekatos ja jäteasiat. Viitattu 29.5.2023. Saatavissa <https://www.mustankorkea.fi/tilaa-palveluita/kerrostalon-ja-rivitalon-asukkaille/jatekatos-ja-jateasiat/>

Mäntylä, J. 2020. Kaupungistumisen vaikutus asumiseen ja säilytystarpeisiin. S. 11. Viitattu 30.5.2023. Saatavissa [https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/338493/M%C3%A4ntyl%C3%A4\\_Jussi.pdf?sequence=2](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/338493/M%C3%A4ntyl%C3%A4_Jussi.pdf?sequence=2)

Opetushallitus. 2023. Yhteisöllisyys. Viitattu 14.11.2023. Saatavissa <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/yhteisollisyys>

Paavolainen, T. 2021. Yhteisöllisyys asumisessa. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. s. 14. Viitattu 24.4.2023. Saatavissa [https://koskeverkko.fi/wp-content/uploads/2021/02/Paavolainen\\_raportteja\\_51.pdf](https://koskeverkko.fi/wp-content/uploads/2021/02/Paavolainen_raportteja_51.pdf)

Pirhonen, O. 2015. Elintapa ja yksilöllisyys asumisessa. S. 18, 45-46. Viitattu 29.5.2023. Saatavissa <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/123456789/23795/Pirhonen.pdf?sequence=3>

Pirtonen, H. 2023. Yhdyskuntajätteen kierrätysaste romahti – Suomi ei kulje mukana muun Euroopan kehityksessä. Tieto&Trendi. Viitattu 14.11.2023. Saatavissa <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2023/yhdyskuntajätteen-kierratysaste-romahti-suomi-ei-kulje-mukana-muun-euroopan-kehityksessa/?listing=simple>

Punainen Risti. 2023. Joka 3. suomalainen on yksinäinen – näin voit auttaa. Viitattu 12.9.2023. Saatavissa <https://www.punainenristi.fi/uutiset/2021/joka-3.-suomalainen-on-yksinainen--nain-voit-auttaa/>

Remeo. Miksi lajittelut on tärkeää. Viitattu 28.5.2023. Saatavissa <https://remeo.fi/kiertotalous/miksi-lajittelu-on-tarkeaa/>

RT 69-11190. 2023. Asuinkiinteistön jätehuolto. RT-ohjekortti. Rakennustieto Oy.

RT 103638. Asuinkiinteistöjen jätehuolto. RT-ohjekortti. Rakennustieto Oy.

RT 93-10957. Asuntosuunnittelu. Yhteistilat. RT-ohjekortti. Rakennustieto Oy.

Sippola, A. 2021. Sosiaalinen kestävyys kerrostaloasumisessa. S. 4-5. Viitattu 28.4.2023. Saatavissa

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/133110/SippolaAlma.pdf?sequence=2>

Sitra. Yhteisöllisyys. Viitattu 28.4.2023. Saatavissa

<https://www.sitra.fi/aiheet/yhteisollisyys/#yhteisollisyys-ruokkii-uuksia-toimintatapoja>

STTK. 2022. Suomi asuu yksi – STTK:n näkemyksiä yksinasuvien arjen tukemisesta. Viitattu 3.6.2023. Saatavissa <https://www.sttk.fi/2022/12/16/yksin-kotona-sttkn-esitykset-yksinasuvien-arjen-tukemiseksi/>

STTK. 2022. STTL tutki: Yhä useampi suomalainen asuu yksi. Viitattu 3.6.2023. Saatavissa <https://www.sttinfo.fi/tiedote/sttk-tutki-yha-useampi-suomalainen-asuu-yksin?publishid=1912&releaseid=69960557>

Suomi. 2022. Jäteneuvonta. Viitattu 30.9.2023. Saatavissa <https://www.suomi.fi/palvelut/jateneuvonta-salpakierro-oy/81473976-8a56-4718-8de7-99b30fba5ddf>

THL. 2023. Maahanmuuttaneiden mielenterveys. Viitattu 14.11.2023. Saatavissa <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/maahanmuutto-ja-hyvinyvointi/maahanmuuttaneiden-mielenterveys>

THL. 2019. Yli miljoona suomalaista asuu yksin – asumisen murroksen vaikutuksia hyvinvointiin on tutkittu vasta vähän. Viitattu 19.9.2023. Saatavissa <https://www.aivoliitto.fi/aivo-terveys/artikkelit/kun-ei-ole-ketaan-jolle-olisi-tarkea-mista-lievitysta-yksinaisyyteen/#8eebd95a>

Tilastokeskus. 2020. Liitetaulukko 7. Ensiasunnon ostajat 2006-2019. Viitattu 30.5.2023. Saatavissa [https://www.stat.fi/til/asas/2019/01/asas\\_2019\\_01\\_2020-10-14\\_tau\\_007\\_fi.html](https://www.stat.fi/til/asas/2019/01/asas_2019_01_2020-10-14_tau_007_fi.html)

Tilastokeskus. 2022. Yli puolitoista miljoonaa asuu vuokralla. Viitattu 30.5.2023. Saatavissa <https://www.stat.fi/julkaisu/cktcn27io352g0b62f6u4sky0>

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Ympäristölle haitalliset kemikaalit. Viitattu 28.11.2023. Saatavissa <https://tukes.fi/koti-ja-vapaa-aika/kodin-kemikaalit/ymparistolle-haitalliset-kemikaalit>

Vaasan kaupunki. Toimiva jätehuolto. S. 4. Viitattu 29.5.2023. Saatavissa [https://www.vaasa.fi/uploads/2019/05/656d934c-toimiva\\_jatetila.pdf](https://www.vaasa.fi/uploads/2019/05/656d934c-toimiva_jatetila.pdf)

Vestia. Jätetila. Viitattu 29.5.2023. Saatavissa <https://www.vestia.fi/palvelut/taloyhti-oille/jatetila/>

Väestöliitto. Puhuttelevia kokemuksia yksinasumisesta. Viitattu 3.6.2023. Saatavissa <https://www.vaestoliitto.fi/artikkelit/puhuttelevia-kokemuksia-yksinasumisesta/>

Xamk. 2021. Kierrätyksen ja hyötykäytön kannalta haastavat materiaalit. Viitattu 8.11.2023. Saatavissa <https://read.xamk.fi/2021/metsa-ymparisto-ja-energia/kierratyksen-ja-hyotykayton-kannalta-haastavat-materiaalit/>

Ympäristö. 2020. Kierrätys kannattaa. Ympäristöministeriö. Viitattu 27.5.2023. Saatavissa <https://www.ymparisto.fi/fi/kestava-arki/lajittele-ja-kierrata>

Ympäristö. 2022. Kaupunkiseudut ja kaupungistuminen. Suomen ympäristökeskus (Syke). Saatavissa <https://www.ymparisto.fi/fi/rakennettu-ymparisto/kaupunkiseudut-ja-kaupungistuminen>

Ympäristöministeriö. 2022. Kierrätyksestä kiertotalouteen – valtakunnallinen jättesuunnitelma vuoteen 2027. Viitattu 20.5.2023. Saatavissa [https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163978/YM\\_2022\\_13.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163978/YM_2022_13.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Ympäristö. 2023. Jätehuollon järjestäminen ja jätemaksut. Ympäristöministeriö. Viitattu 20.5.2023. Saatavissa <https://www.ymparisto.fi/fi/kestava-kierto-ja-biotalous/kierratys-ja-jatteet/jatehuollon-jarjestaminen>

Ympäristöministeriö. 2021. Selvitys: Asunnot aiempaa turvallisempia, terveellisempiä ja ympäristöystävällisempiä- ja pienempiä. Viitattu 30.5.2023. Saatavissa <https://ym.fi/-/selvitys-asunnot-aiempaa-turvallisempia-terveellisempia-ja-ymparistoystavallisempia-ja-pienempia>

Ympäristöministeriö. Jätelainsäädäntö. Viitattu 20.5.2023. Saatavissa <https://ym.fi/jatelainsaadanto>